

Ústavný právnik JUDr. Ján Drgonec: Matovičov štáb sú mäsiari práv a ústavy. Norimberský tribunál zrodil historický precedens aj pre zodpovednosť našich ministrov a predsedu vlády

- CZ24 News | 15. července 2020

SLOVENSKO: Doc. JUDr. Ján Drgonec, DrSc., je ústavný právnik, emeritný sudca Ústavného súdu SR, bývalý poslanec NR SR a člen Súdnej rady SR. Vydal množstvo odborných i populárnych kníh, vrátane dvojzväzkového diela Základné práva a slobody podľa Ústavy Slovenskej republiky. Je teda jedným z najkompetentnejších na Slovensku, kto sa môže vyjadriť k otázkam, ktoré sme si mnohí počas prvej vlny koronavírusovej krízy kládli. Napríklad, boli rozhodnutia Matovičovej vlády protiprávne? Bola štátna karanténa v rozpore s ústavou? Má štát právo donútiť nás, aby sme sa zaočkovali, ak príde na trh vakcína proti Covid-19? Toto neboli zďaleka jediné otázky, s ktorými sme Jána Drgonca navštívili.

Núdzový stav môže trvať podľa ústavy 90 dní. Keď sa chýlil ku koncu, Igor Matovič vyhlásil, že teoreticky môžeme minútu počkať a vyhlásiť ho zase na ďalších 90 dní. Toto je v súlade s ústavou?

To by bolo hrubé, ba až brutálne porušenie ústavy. Ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, teda ústavný zákon č. 227 z roku 2002, je doplnkom k ústave. Všetko, čo je určené v ústave, je pre štátne orgány záväzné aj vo chvíli, keď uvažujú o uplatnení ústavného zákona o núdzovom stave, ba aj v čase, keď ten zákon uplatňujú. A ústava hovorí celkom jasne, že štátny orgán môže len to, čo mu ústava výslovne dovoľuje. Ústava nedovoľuje predĺžiť núdzový stav, ani vzápätí po jednom núdzovom stave vyhlásiť ďalší núdzový stav len tak, z rozmaru. Čiže to bol, o tom som presvedčený, premiérov úmyselný pokus o porušenie ústavy.

Niektorí hovoria, že pred prijatím opatrení mala prebehnúť rozsiahla diskusia širokého spektra rozličných odborníkov, nielen lekárov. Myslíte si to aj vy?

Nikdy neprivolajú všetkých, ktorí by vedeli rozšíriť hľadanie potrebných opatrení. Konanie po vyhlásení núdzového stavu je náročné na akčnosť. Tá predurčuje okruh prizvaných osôb. Na druhej strane, ak vezmeme do úvahy výsledky - opatrenia, na ktoré prišli členovia krízových štábov, je očividné, že veľa podstatných faktorov zanedbali a možno vôbec nepoznali. Mám na mysli predovšetkým ochranu, akú každému človeku zaručuje ústava. Tú ústredný krízový štáb bravúrne zanedbal. Po príklad sa vrátim zas k ústavnému zákonu č. 227. Dovoľuje obmedziť základné práva v čase núdzového stavu. Núdzový stav môže trvať maximálne 90 dní. Zákon 62 z roku 2020, teda ten, ktorý okrem iného zaviedol odpočúvanie Úradom verejného zdravotníctva, priznal policajnú právomoc nepolicajnému orgánu. A zaviedol ju do konca decembra 2020. Teda zhruba na 9 mesiacov. Keď si porovnáte 90 dní, počas ktorých môže trvať podľa ústavy núdzový stav, a čas, na ktorý sa zaviedli obmedzenia, máte hrubý nepomer a nevídané porušenie ústavy. Odborníkom v ústrednom krízovom štábe bolo úplne ukradnuté, čo robia so základnými právami, tie proste mäsiarčili. Už dávnejšie sme prestali hovoriť o právnom štáte, ale on je v skutočnosti nevyhnutný.

Veľmi nehovoríme o demokracii, ale aj tá je nevyhnutná. Proste prijímané rozhodnutia mali byť vecou vyvážených zdravotníckych, ekonomických a právnych opatrení bez ohľadu na svetonázor zapojených odborníkov. Na právo sa však vonkoncom nedbalo, pretože vyhlásenie núdzového stavu sa spojilo s porušením aspoň šiestich základných práv a do dnešného dňa si z ich popretia nikto nerobí ťažkú hlavu.

Zrejme považujete za protiústavné aj odsúvanie termínov operácií a sťaženie dostupnosti zdravotníckej starostlivosti.

Samozrejme. To je o článku 40 našej ústavy a o základnom práve na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na náklady zdravotného poistenia. To právo nebolo vonkoncom zabezpečené v takom rozsahu, v akom ho priznáva ústava. Aby nedošlo k omylu, nehovorím, že bolo zabezpečené nad mieru zaručenú ústavou. To základné právo bolo dostupné iba fiktívne. Zdravotná starostlivosť bola zdanlivo dostupná v režime, že si máte telefonicky dohodnúť, kedy vás lekár prijme na ošetrenie. Moja praktická skúsenosť s touto konštrukciou je taká, že lekári nebrali telefóny. Čiže zdravotná starostlivosť, ktorú ústava zaručuje v bezplatnom balení, odrazu nebola vôbec dostupná. Pritom ústavný zákon o núdzovom stave neumožňuje zrušiť zdravotnícku starostlivosť. Minister zdravotníctva, ktorý na internete predvádza svoju zbožnosť, sa v skutočnosti zahral na boha. Rozhodol, že starí a chorí nemajú právo žiť. Ani len k zubárovi ste sa nedostali. A poznamenávam ešte toľko, že čo sa týka ministra zdravotníctva, na Slovensku máme skutkovú podstatu trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa. Minister je verejný činiteľ. Slovenský minister zdravotníctva sa upretím zákonom priznaných práv chorým s vysokou pravdepodobnosťou dopustil trestného činu.

Potom zrejme aj ďalší členovia vlády, vrátane premiéra. Bolo by ich možné obžalovať?

Historický precedens zrodil Norimberský tribunál. Ten presne riešil otázku zodpovednosti vybraných vojnových zločincov alebo vybraných členov vlády nacistického Nemecka. A tak ako boli zodpovední mnohí z mužov, ktorých posadili pred Norimberský tribunál, boli by spôsobilí znášať zodpovednosť aj viacerí naši ministri. Samozrejme, aj predseda vlády. Nikto ich na nijakú lavicu neposadí, ale to ich nezbavuje viny a toho, že páchali veci, za ktoré by mali znášať právnu zodpovednosť. Z pozície verejného činiteľa vydávali najrôznejšie opatrenia, nech sa to už volalo akokoľvek. Vytvorilo sa zrýchlené legislatívne konanie na množstvo právnych úprav, ktoré vonkoncom nemali nič spoločné s bojom proti koronavírusu. Proste dochádzalo k širokospektrálnemu zneužívaniu právomocí. V právnom štáte by to nemohlo zostať bez postihu. Táto garnitúra politických činiteľov potrebuje svojho generálneho prokurátora, pretože Trestný zákon pozná trestné činy, za ktoré by ich bolo možné stíhať. Generálny prokurátor má právomoc znemožniť také trestné stíhanie.

Autor: Marián Benka